

El gust per la lectura

Curs 2020-2021

El malefici de la reina d'Hongria

Maria Aurèlia Capmany

Guia didàctica

Generalitat de Catalunya
Departament d'Educació

El gust per la Lectura 2020-2021

Primer i segon d'ESO

Quadern de l'alumne

Servei de Suports i Recursos Lingüístics

Sub-direcció General de Plurilingüisme

Departament d'Educació

Júlia Albiol Segura

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acollim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-No Comercial-Compartir Igual 4.0 Internacional de Creative Commons](#). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original. 2

La llicència completa es pot consultar a:

[Llicències Creative Commons](#)

Índex

Presentació

Contextualització de l'obra i de l'autora

Biografia

Obra

Orientacions per al professorat

Competències de l'àmbit lingüístic

Competències transversals

Competències d'altres àmbits

Objectius d'aprenentatge

Continguts

Criteris d'avaluació

Guia de lectura

Abans de la lectura

Durant la lectura

Després de la lectura

Bibliografia i webgrafia

Annex

Presentació

El programa *El Gust per la Lectura* té per objectiu la formació de bons lectors i lectores. Es tracta que, al llarg de la seva formació educativa, els nostres alumnes esdevinguin lectors competents, crítics i capaços de gaudir del plaer de la lectura. El programa ofereix material didàctic al professorat i estratègies i recursos per a la dinamització de la lectura, de manera que s'afavoreixi el desenvolupament de les competències literària i social i ciutadana. La dinamització de la lectura es porta a terme relacionant les obres literàries amb altres tipus de discursos, de formats artístics i d'activitats amb la intenció que el fet lector, a més de proporcionar sensibilitat estètica i contribuir al creixement personal, esdevingui un element potenciador del treball compartit i de la construcció de la ciutadania. ¹

La guia didàctica que tot just comenceu a descobrir està adreçada als professors de llengua i literatura que volen treballar la lectura de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria* amb els seus alumnes. Aquesta guia va lligada al quadern de l'alumne, dossier que només conté les activitats que han de dur a terme els alumnes i que està organitzada en dues parts. La primera busca contextualitzar l'autora, Maria Aurèlia Capmany, i la novel·la, *El malefici de la reina d'Hongria*. La segona, en canvi, està dedicada a les orientacions per al professorat. D'una banda s'exposen les competències, els objectius d'aprenentatge, els continguts i els criteris d'avaluació del quadern de l'alumne. De l'altra, conté totes les orientacions que necessita el professorat de bastida per tal que els alumnes duguin a terme les activitats amb èxit.

El 2018, el Govern de la Generalitat de Catalunya va aprovar el centenari del naixement de Maria Aurèlia Capmany com a commemoració oficial de l'any. La comissària de l'Any Maria Aurèlia Capmany, Marta Nadal, va definir-la com "una dona d'idees, una intel·lectual" i, en definitiva, "un personatge fascinant inabastable" que moltíssima gent coneix, però pocs l'han llegit profundament. ²

El malefici de la reina d'Hongria és una obra de literatura juvenil que pot esdevenir apassionant i instructiva per a l'alumnat al qual s'adreça. Tant la

---

¹ [Programa "El Gust per la Lectura"](#)

² [Núvol: La Capmany, fascinant i inabastable](#)

personalitat de l'autora, com la novel·la, com els temes que apareixen en el llibre (aventures, relacions familiars, viatges, etc.) poden captivar, de ben segur, els nostres joves lectors.

CONTEXTUALITZACIÓ DE L'OBRA I L'AUTORA

Biografia ³

La biografia que figura a continuació està extreta de la pàgina de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Al final d'aquest apartat us indiquem un seguit d'enllaços on podeu consultar i ampliar la biografia de l'autora de l'obra *El Malefici de la reina d'Hongria*.

Maria Aurèlia Capmany i Farnés (Barcelona, 1918-1991), escriptora, pedagoga i política, neix a Barcelona el 3 d'agost del 1918, filla d'Aureli Capmany i neta de Sebastià Farnés, tots dos estudiosos del folklore. Ingressa a l'Institut-Escola i cursa els estudis universitaris de Filosofia i Lletres.

Fa de talladora de vidre i desenvolupa activitats pedagògiques. En la dècada dels quaranta participa en algunes activitats culturals clandestines, com les de Miramar, i entra en contacte amb el grup d'Ariel, una publicació literària i artística editada a Barcelona entre el 1946 i el 1951. El 1951 és directora de l'Institut Albéniz de Badalona. És becada per l'Institut Francès al Collège de France durant el curs 1952-53 i cursa estudis a la Universitat de la Sorbona.

La seva carrera literària s'inicia el 1947 ⁴, quan és finalista del premi Joanot Martorell amb l'obra *Necessitem morir*. Dos anys més tard guanya aquest premi amb *El cel no és transparent*. La influència de Salvador Espriu és molt important en l'inici de la seva carrera literària. Ella mateixa reconeix que la novel·la *L'altra ciutat* (1955) va ser escrita perquè agradés al poeta de Sinera. Però més tard publica *Betúlia* (1956), que suposa un trencament total amb la novel·la anterior. Més endavant apareix *El gust de la pols* (1962) i el 1968 guanya el premi Sant Jordi amb *Un lloc entre els morts*.

---

³Programa "El Gust per la lectura": [Felicement, jo soc una dona. Guia didàctica](#)

⁴ En [aquest enllaç](#) podeu trobar totes les obres de Maria Aurèlia Capmany classificades pel gènere

El seu feminisme, evident en la seva actitud pública i en les seves declaracions, es fa palès en moltes de les seves publicacions. La seva vida sentimental va lligada a la de l'escriptor Jaume Vidal Alcover, amb qui conviu des de finals dels seixanta. En la trajectòria de Maria Aurèlia Capmany també és molt important la seva relació amb el món del teatre, que, com a autora, comença quan l'escriptor Jordi Sarsanedas li demana una obra per a l'Agrupació Dramàtica de Barcelona i ella escriu *Tu i l'hipòcrita*, estrenada el 1959. Més tard, quan Ricard Salvat impulsa la fundació de l'Escola d'Art Dramàtic Adrià Gual, li demana que s'encarregui dels cursos de literatura gramàtica.

De les seves peces teatrals, la que causa més impacte és *Preguntes i respostes sobre la vida i la mort de Francesc Layret, advocat dels obrers de Catalunya*, en col·laboració amb Xavier Romeu. En el camp escènic fa incursions també en el teatre de cabaret d'intenció crítica, amb una sèrie de peces escrites expressament per ser representades a La Cova del Drac, local de moda dels anys seixanta, ara desaparegut, al carrer Tuset de Barcelona. Són d'aquella etapa *Dones, flor i pitanxa* (1968) i *La cultura de la Coca-Cola* (1969) entre d'altres, fetes en col·laboració amb Jaume Vidal Alcover. Com a actriu, participa en diverses obres de teatre, com *L'Auca del senyor Esteve* o *Primera història d'Esther*, i, en cinema, a *El vicari d'Olot*, de Ventura Pons.

A la dècada dels vuitanta continua escrivint i publicant amb assiduitat: *Coses i noses* (1980), *Lo color més blau* (1982) i *La riulla del mirall* (1989), entre d'altres. De la seva incursió en el gènere infantil i juvenil destaca la novel·la *El malefici de la reina d'Hongria* (1982), Premi Crítica Serra d'Or de literatura infantil i juvenil, 1983. A més a més de la seva intensa activitat com a escriptora, Maria Aurèlia Capmany col·labora habitualment en la premsa diària. És regidora de Cultura a l'Ajuntament de Barcelona durant la primera legislatura del Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC). A partir del 1987 assumeix la regidoria d'Edicions i Publicacions.

Mor a Barcelona el 2 d'octubre de 1991, pocs mesos després de la mort del seu company sentimental, Jaume Vidal Alcover. La seva obra gaudeix d'una gran acceptació del públic i de la crítica, i periòdicament continua reeditant-se en l'actualitat.

Enllaços a la biografia de Maria Aurèlia

Capmany⁵

[Associació d'escriptors en llengua catalana](#)

[Biografia de M. A. Capmany. Universitat Rovira i Virgili](#)

[Departament de cultura de la Generalitat de Catalunya: Any Maria Aurèlia Capmany](#)

[Maria Aurèlia Capmany. Enciclopèdia.cat](#)

[Maria Aurèlia Capmany. Noms propis. lletrA. La literatura catalana a internet](#)

Obra

La reutilització de la rondalla *Es tres patrons*

La novel·la *El malefici de la reina d'Hongria* està basada en una rondalla mallorquina recollida per Antoni Maria Alcover Sureda, escriptor mallorquí. La rondalla es titula *Es tres patrons* i és el número 230 de les 430 recollides per l'autor. En aquesta obra, Maria Aurèlia Capmany reutilitza i canvia la llegenda originària. Fa servir una mena de joc literari que converteix la història en un escrit emocionant i interessant, fins i tot per als adults: no només reutilitza la rondalla, sinó que, al mateix temps que la cita, també en canvia els ingredients. I el resultat és una novel·la que és interessant perquè té moltes referències a esdeveniments històrics i literaris així com a les fórmules populars. Capmany agafa en préstec la rondalla i la desplaça a un passat més proper, a les acaballes del segle XVIII.

La rondalla pertany a la narrativa popular, que és el conjunt de relats que la gent gran explica als més petits per tal d'entretenir-los i educar-los en els valors tradicionals de la societat. Són relats anònims molt antics que s'han transmès oralment de generació en generació durant segles i els trobem, en versions diverses, en totes les cultures. Antigament, quan no hi havia televisió ni ràdio, les famílies ocupaven les primeres hores de la nit, principalment a l'hivern, narrant

---

⁵ Per ampliar la biografia de Maria Aurèlia Capmany també podeu consultar:
PONS, A. (2018). *Maria Aurèlia Capmany. L'època d'una dona*. Barcelona: Meteora

històries fantàstiques o llegendàries que els més petits aprenien de memòria. Per això aquests relats sovint són coneguts amb el nom de «contes de la vora del foc».

Quins són els gèneres de la narrativa popular? Els relats populars es poden classificar en diversos gèneres; els principals són la rondalla i la llegenda. La rondalla, gènere que ens ocupa, es defineix com un relat breu que vol entretenir, emocionar, ensenyar i despertar la imaginació dels infants. Els folkloristes dels segles XIX i XX van recollir centenars de rondalles de la tradició oral i les van aplegar en diferents rondallaris. Algunes de les més conegudes són «La Ventafocs», «En Patufet», «En Pere sense por», «La flor del panical», «En Joan de l'Ós», «Les set cabretes i el llop» i «La rateta que escombrava l'escaleta». Aquests són els trets característics del gènere popular de la rondalla:

- És un **relat fantàstic** en què predominen els **fets meravellosos o màgics**.
- La història de les rondalles sol transcórrer en un **espai i en una època inconcrets**.
- Els personatges de les rondalles poden ser:
  - **personatges humans** (reis, prínceps, donzelles, vailets, velles...);
  - **personatges fantàstics** (dracs, sirenes, follets, bruixes, dones d'aigua...); **animals** (lleons, ratolins, serps, cabres...), o
  - **elements de la natura o de l'univers** (plantes, vents, núvols, la lluna, el sol...).
- És molt típic de les rondalles presentar **tres personatges** (tres germans, tres porquets...) que han de superar la mateixa prova i només un en surt victoriós. Al final, aquest rep la recompensa desitjada.
- Els personatges de les rondalles solen ser personatges plans, és a dir, arquetips.
- Les **dificultats** que han de superar els protagonistes de les rondalles solen tenir un **valor simbòlic**: representen els perills que hauran de superar els infants en la vida adulta.
- Les rondalles solen presentar un ordre lineal o cronològic.⁶
- L'**estructura** bàsica de la rondalla consta de:

---

⁶ [La literatura popular. Editorial Barcanova](#)

- **plantejament** (presentació del protagonista i exposició de l'objectiu que ha d'aconseguir o del problema que ha de superar),
- **nus** (accions del protagonista per vèncer els personatges oponents o superar les dificultats amb què es troba) i
- **desenllaç** (generalment, triomf del protagonista, que aconsegueix el seu objectiu).

Així doncs, a partir de la rondalla *Es tres patrons*, l'autora dona vida als seus caràcters i gairebé tothom en el seu llibre té nom. A la rondalla, només els tres patrons en tenen; en canvi, a la novel·la, podem llegir molts noms: Joan Oliver i Masdeu, els Joanet, Martí i Macià Oliver i Escofet, Mariana Tomba, etc. També fa referència a un nombre de noms de personatges històrics de l'època: Napoleó, el rei Lluís de França, Godoy o el Príncep de la Pau, el rei Felip V, el rei Carles IV, Ferran i Maria Carolina, Maria Lluïsa, etc; i també a escriptors i poetes contemporanis i antics: Jorge Juan, Siscar, Èsquil, Horaci, Ovidi, Petrarca, etc.

El malefici de la reina d'Hongria és una novel·la basada en una rondalla, però no simplement està basada en ella, sinó que també hi ha citacions de l'obra original: per això podem dir que és un conte que té un altre conte en ell mateix. Com hem dit, la història se situa en una època històrica distinta i molt probablement també en un lloc diferent. Si bé és originalment una rondalla de Mallorca, els personatges de Capmany són de Barcelona. I l'autora inclou en el relat moltes referències a Catalunya i a Barcelona.⁷

És narrativa històrica?

Tot i que la rondalla es caracteritza per situar els fets en un temps i un espai inconcrets i indeterminats, Capmany fa seu el gènere de la rondalla i situa l'acció de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria* en un temps concret, versemblant i determinat (finals del segle XVIII), tot i que l'obra inclou elements fantàstics. Tal i com diu Valriu (1994), "La intenció és clara: es tracta de donar al lector una sèrie

---

⁷ PIROSKA, I. (2014). *Hongria i hongaresos en la literatura catalana: El cas de Violant d'Hongria* (Treball final de Màster). Tarragona: URV.

de referents culturals que li permetin situar i matisar les accions, sense que això impliqui deixar de banda el component màgic.” (p.249) ⁸

Tanmateix, Capmany amb aquesta obra no busca fer narrativa històrica. L'autora apuntala el seu text amb detalls sobre la localització i l'època que ajuden al lector a endinsar-se en l'obra, però que no prenen protagonisme ni als personatges ni al relat. Com exposa Charlon (2002), “És notable la manera com eludeix gairebé completament La Guerra Gran, que tanmateix es produeix en l'època que evoca. Aquesta novel·la comença el dia 15 de juliol del 1793, és a dir, amb la Guerra Gran, però l'únic comentari que provoca és que, gràcies a ella,

“La junta organitza un batalló de voluntaris i guarda la ciutat.

— Com en els vells temps — va dir el cec.

— Com en els vells temps d'abans del rei Felip, que al cel sia i que no torni.”

(Capmany , 1995, p.502)

Tota la ficció transcorre durant la guerra però les aventures dels personatges no hi tenen res, o gairebé res, a veure.” ⁹

---

⁸ VALRIU, C. (1994). Influències dels contes populars a la literatura infantil i juvenil catalana actual. *Revista de l'Alguer*, 5(5), 239-252.

⁹ CHARLON, A. (2002). La història catalana en les novel·les de Maria Aurèlia Capmany. Com i perquè? Dins M. Palau i R. D. Martínez, *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula*. (pp. 21-38). Valls: Cossetània Edicions.

ORIENTACIONS PER AL PROFESSORAT

La literatura és un fet artístic, producte d'una forma creativa d'expressió humana a través de la paraula. Com a producte social i cultural, s'emmarca en un context social i històric i ajuda a comprendre el món que ens envolta. Suposa la interpretació, valoració i producció de textos literaris dels diversos gèneres: poètics, narratius, teatrals, des dels més tradicionals als més actuals. L'aproximació a les obres literàries facilita el desenvolupament de l'hàbit lector i escriptor, així com el coneixement i vinculació a la llengua i cultura pròpia i d'altri.

A més d'estimular la creativitat, desenvolupa el sentit crític. La literatura ha de fomentar la millor comprensió de les altres persones, de nosaltres mateixos i del món que ens envolta; el plaer de la lectura; l'educació dels gustos estètics; l'estímul de la creativitat i l'expressió d'opinions raonades mitjançant el desenvolupament del sentit crític. Igualment, cal prestar atenció als autors i als períodes i corrents més significatius de la literatura, contextualitzant-los des de l'edat mitjana fins a l'actualitat.

La comprensió lectora és la capacitat de construir significat a partir dels processos de lectura, per tal d'assolir objectius personals, desenvolupar el propi coneixement i potenciar-lo, així com també per participar en la societat. La lectura facilita, així, l'estudi i la comprensió del món, de l'actualitat i de la ciència. Al mateix temps, és una font de descoberta i de plaer personal. L'actitud envers la lectura és la disposició per llegir de manera plaent, per omplir la curiositat i el desig de saber, així com per obtenir satisfacció personal.

La lectura constant i per plaer té avantatges en l'estudiant: millora l'escolta activa, afavoreix la concentració, facilita l'assimilació de conceptes, augmenta el desig d'escriure i millora l'escriptura. La pràctica de la lectura ha d'anar unida a la de l'escriptura, tot valorant-ne la dimensió comunicativa i de suport i d'estructuració del pensament: escriure bé equival a pensar bé.

Els alumnes haurien de ser capaços d'aplicar diferents estratègies de lectura per comprendre, interpretar i valorar els tipus i formats de textos i els àmbits descrits als continguts. Haurien de captar-ne el sentit global, a través de la identificació de la informació rellevant, de l'extracció d'informacions concretes, de la realització d'inferències i de la determinació de l'actitud del parlant. També

haurien de conèixer determinats aspectes de la seva forma com, per exemple, la seva estructura i els elements lingüístics i lèxics que caracteritzen el tipus i l'àmbit del text estudiat. Un aspecte rellevant de la comprensió de textos és la selecció dels coneixements que s'obtinguin de les biblioteques o de qualsevol altra font d'informació impresa en paper o digital i la seva integració en un procés d'aprenentatge continu.¹⁰

Competències de l'àmbit lingüístic

Al llarg del dossier didàctic, es plantegen múltiples activitats que contribueixen a l'assoliment de les competències bàsiques no només de l'àmbit lingüístic i els àmbits transversals sinó també d'altres àmbits com ara el social o l'artístic.

✚ Dimensió comprensió lectora:

C1 Obtenir informació, interpretar i valorar el contingut de textos escrits de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics per comprendre'l.

C2 Reconèixer els gèneres de text, l'estructura i el seu format, i interpretar-ne els trets lèxics i morfosintàctics per comprendre'l.

C3 Desenvolupar estratègies de cerca i gestió de la informació per adquirir coneixement.

✚ Dimensió expressió escrita:

C4 Planificar l'escrit d'acord amb la situació comunicativa (receptor, intenció) i a partir de la generació d'idees i la seva organització.

C5 Escriure textos de tipologia diversa i en diferents formats i suports amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística.

C6 Revisar i corregir el text per millorar-lo, i tenir cura de la seva presentació formal.

---

¹⁰[Currículum d'Educació Secundària Obligatòria: àmbit lingüístic](#)

Dimensió comunicació oral:

C7 Obtenir informació, interpretar i valorar textos orals de la vida quotidiana, dels mitjans de comunicació i acadèmics, incloent-hi els elements prosòdics.

C8 Produir textos orals de tipologia diversa amb adequació, coherència, cohesió i correcció lingüística, emprant-hi els elements prosòdics i no verbals pertinents.

C9 Emprar estratègies d'interacció oral d'acord amb la situació comunicativa per iniciar, mantenir i acabar el discurs.

Dimensió literària:

C10 Llegir obres i conèixer els autors i les autores i els períodes més significatius de la literatura catalana.

C11 Expressar, oralment o per escrit, opinions raonades sobre obres literàries, tot identificant gèneres, i interpretant i valorant els recursos literaris dels textos.

C12 Escriure textos literaris per expressar realitats, ficcions i sentiments.

Dimensió actitudinal:

A1 Adquirir l'hàbit de la lectura com un mitjà per accedir a la informació i al coneixement, i per al gaudi personal; i valorar l'escriptura com un mitjà per estructurar el pensament i comunicar-se amb els altres.

A2 Implicar-se activament i reflexiva en interaccions orals amb una actitud dialogant i d'escolta.

A3 Manifestar una actitud de respecte i valoració positiva de la diversitat lingüística de l'entorn pròxim i d'arreu.

Competències transversals

Àmbit personal i social

✚ Dimensió de l'autoconeixement:

C1 Prendre consciència d'un mateix i implicar-se en el procés de creixement personal.

• Dimensió d'aprendre a aprendre:

C2 Conèixer i posar en pràctica estratègies i hàbits que intervenen en el propi aprenentatge.

C3 Desenvolupar habilitats i actituds que permetin afrontar els reptes de l'aprenentatge al llarg de la vida.

✚ Dimensió de la participació:

C4 Participar a l'aula, al centre i a l'entorn de manera reflexiva i responsable.

Àmbit digital

✚ Dimensió instruments i aplicacions:

C2 Utilitzar les aplicacions d'edició de textos, presentacions multimèdia i tractament de dades numèriques per a la producció de documents digitals.

C3 Utilitzar les aplicacions bàsiques d'edició d'imatge fixa, so i imatge en moviment per a produccions de documents digitals.

✚ Dimensió tractament de la informació i organització dels entorns de treball i aprenentatge:

C4 Cercar, contrastar i seleccionar informació digital adequada per al treball a realitzar, tot considerant diverses fonts i mitjans digitals.

Competències d'altres àmbits

Àmbit artístic

Dimensió percepció i escolta:

C1 Utilitzar estratègicament els elements dels llenguatges visual, musical i corporal per analitzar les produccions artístiques.

Dimensió expressió, interpretació i creació:

C4 Compondre amb elements dels llenguatges artístics utilitzant eines i tècniques pròpies de cada àmbit.

C6 Experimentar i/o improvisar amb instruments i tècniques dels llenguatges artístics.

C7 Desenvolupar projectes artístics disciplinaris o transdisciplinaris tant personals com col·lectius.

Dimensió societat i cultura:

C8 Valorar amb respecte i sentit crític les produccions artístiques en els seus contextos i funcions.

C9 Gaudir de les experiències i creacions artístiques com a font d'enriquiment personal i social.

Àmbit social

Dimensió històrica:

C1 Analitzar els canvis i les continuïtats dels fets o fenòmens històrics per comprendre'n la causalitat històrica.

C2 Aplicar els procediments de la recerca històrica a partir de la formulació de preguntes i l'anàlisi de fonts, per interpretar el passat.

C3 Interpretar que el present és producte del passat, per comprendre que el futur és fruit de les decisions i accions actuals.

 Dimensió geogràfica:

C5 Explicar les interrelacions entre els elements de l'espai geogràfic, per gestionar les activitats humanes en el territori amb criteris de sostenibilitat.

C6 Aplicar els procediments de l'anàlisi geogràfica a partir de la cerca i l'anàlisi de diverses fonts, per interpretar l'espai i prendre decisions.

A l'apartat de continguts es poden consultar dues taules de relació entre les activitats de la guia, els continguts específics d'aquesta i les competències que s'hi treballen de l'àmbit lingüístic, social i artístic. A més, les activitats del quadern de l'alumne treballen les competències dels àmbits transversals del currículum: personal i social i digital. Bona mostra d'això n'és l'ús d'eines digitals i recursos audiovisuals que els alumnes s'han d'habituar a utilitzar. Igualment, les activitats proposades afavoreixen el desenvolupament de la competència personal i social. El rol de l'alumne en les activitats és actiu, productiu i creatiu. Cal que l'alumnat s'organitzi i sigui capaç de treballar de manera autònoma i col·lectiva.

Objectius d'aprenentatge

Les activitats d'aquest dossier de lectura busquen promoure, potenciar i millorar la competència lectora del nostre alumnat amb una relació estreta amb la competència digital i la personal i social. Així doncs, amb la intenció que els alumnes assoleixin les competències esmentades en l'apartat anterior, s'han confeccionat aquests objectius d'aprenentatge:

1. Utilitzar la lectura com a font de plaer i d'enriquiment personal.
2. Desenvolupar hàbits de lectura a partir d'estratègies didàctiques de reflexió personal i compartida.
3. Llegir, analitzar i valorar de manera crítica la novel·la *El malefici de la reina d'Hongria*, de Maria Aurèlia Capmany.
4. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en els comentaris orals col·lectius necessaris per a la construcció del coneixement de l'obra.
5. Emprar de manera crítica les fonts bibliogràfiques i les tecnologies de la informació i la comunicació per a la interpretació de l'obra objecte d'estudi.
6. Produir textos d'intenció literària a partir de la lectura de fragments de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria*.

Continguts

Els continguts presentats a continuació beuen dels continguts clau de les diferents dimensions de l'àmbit lingüístic del currículum i han estat adaptats i especificats per a l'obra que ens ocupa, *El malefici de la reina d'Hongria*.

1. **Comprensió de la novel·la *El malefici de la reina d'Hongria*.** Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar, anticipar, inferir i retenir. Fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar, resumir... Tema, idea principal i idees rellevants. Dades bàsiques d'un llibre: textuais (tema, personatges, espai, temps, narrador...) i paratextuais (coberta, contracoberta, índex, autor, il·lustrador, editorial...). Lèxic: vocabulari usual i específic.
2. **Planificació, elaboració i presentació escrita** de treballs de tipus acadèmic. Aplicació dels coneixements lingüístics per a la producció de textos: adequació, coherència, cohesió i correcció.
3. **Planificació, elaboració i exposició oral** de treballs de tipus acadèmic. Estratègies per estructurar l'expressió oral: guió, esquema, imatges, gravacions, tecnologies digitals. Elements expressius prosòdics i no verbals: to de veu, mirada, gest, entonació, ritme.
4. **Elaboració de textos literaris de creació** a partir de l'anàlisi de l'obra. Estratègies i recursos en el procés de producció d'un text.
5. **Identificació i utilització correcta de la informació** per adequar-la als aprenentatges significatius de l'obra. Estratègies de cerca: planificació, paraules clau, sinònims, ús de cercadors, tria i contrast de les fonts... Gestió i tractament de la informació: síntesi, tipus de contingut, emmagatzematge, organització, valoració i comunicació... Fonts d'informació. Suport paper i suport digital. Internet, biblioteques...
6. **Estratègies de participació activa i col·laborativa** en situacions espontànies i dirigides per planificar, organitzar el discurs i negociar el

significat. Normes que regeixen la interacció oral: torns de paraula, manteniment del tema, respecte per l'opinió dels altres...

- 7. Anàlisi d'aspectes literaris:** identificació dels gèneres i subgèneres literaris, anàlisi de l'estructura i aspectes formals del gènere narratiu. Context i autors.

Taula 1: Relació d'activitats, continguts específics i competències

Tot i que les activitats del quadern treballen un bon grapat de competències, sobretot de l'àmbit lingüístic i de les seves cinc dimensions (expressió escrita, comunicació oral, literària, comprensió lectora i actitudinal), a la taula 1 s'ha especificat la competència que es treballa més profundament en cadascuna de les activitats, mentre que a la taula 2 es plasmen totes les competències de cada àmbit treballades a cada activitat.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
Comprensió lectora	Activitat 10	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar, anticipar, inferir i retenir	C1
	Activitat 12	Resumir les idees principals i rellevants del text.	C1
	Activitat 14	Reconèixer les dades bàsiques textuais d'un llibre: personatges.	C2
	Activitat 15	Seleccionar i resumir la idea rellevant d'un text.	C1
	Activitat 16	Reconèixer i seleccionar les dades bàsiques textuais d'un llibre: personatges	C2
	Activitat 17	Lèxic: vocabulari usual i específic: expressions i frases fetes.	C2
	Activitat 18	Reconèixer i seleccionar informació rellevant del text. Anàlisi de les dades bàsiques textuais d'un text: narrador i veu dels personatges.	C1

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
Comprensió lectora	Activitat 19	Anàlisi de l'estructura i aspectes formals del gènere narratiu.	C2
	Activitat 20	Seleccionar informació essencial del text.	C1
	Activitat 21	Interpretació de la informació. Fer prediccions, fer-se preguntes...	C1
	Activitat 22	Selecció, interpretació i reflexió al voltant del text.	C1
	Activitat 23	Reconèixer i seleccionar dades bàsiques textuals de l'obra: personatges.	C2
	Activitat 24	Seleccionar informació rellevant i resumir-la.	C2
	Activitat 25	Seleccionar informació rellevant. Ús de cercadors, tria i contrast de les fonts.	C3
	Activitat 26	Reconèixer i seleccionar informació rellevant i resumir-la.	C2
	Activitat 27	Seleccionar informació essencial del text.	C1
	Activitat 28	Resumir les idees principals i rellevants del text.	C1
	Activitat 29	Interpretació de la informació i resumir-la.	C1
	Activitat 30	Reconèixer i seleccionar la informació rellevant del text.	C1
	Activitat 31	Seleccionar i interpretar la informació rellevant del text. Fer prediccions, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar.	C1
Aspectes literaris	Activitat 1	Fer hipòtesis sobre les dades bàsiques paratextuals de l'obra: portada, contraportada i títol.	C10
	Activitat 2	Anàlisi del context i l'autora de l'obra. Fer prediccions, fer-se preguntes. Planificació, elaboració i presentació escrita i oral.	C10
	Activitat 3	Connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes. Lèxic: vocabulari específic. Ús de	C2

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
Aspectes literaris		cerca d'informació.	
	Activitat 4 (P/PG/GC2)	Anàlisi de les dades bàsiques paratextuals de l'obra: portada, contraportada, il·lustrador. Fer prediccions i anticipacions al voltant de l'argument de l'obra.	C11
	Activitat 5	Anàlisi de l'autora de l'obra. Ús de cercadors d'informació, tria i contrast de les fonts.	C10
	Activitat 6	Anàlisi d'aspectes literaris: aspectes formals de l'obra (estructura). Reinterpretació i resum de la informació obtinguda.	C1
	Activitat 7	Fer-se preguntes al voltant de les característiques del gènere de la rondalla. Anàlisi d'aspectes literaris: narrativa popular (rondalla). Estructura, personatges. Ús de cercadors d'informació, tria i contrast de les fonts. Reinterpretació i resum de la informació obtinguda. Interpretació del valor simbòlic de les rondalles.	C2
	Activitat 8	Fer prediccions, connexions del text amb el que se sap, fer-se preguntes, visualitzar què pot passar.	C11
	Activitat 19	Anàlisi d'aspectes literaris sobre el gènere de la rondalla: fórmules narratives recurrents.	C2
	Activitat 33	Anàlisi de les dades bàsiques de l'obra: tema i argument.	C1
Aspectes literaris	Activitat 34	Interpretació i reflexió al voltant del final de l'obra.	C5
	Activitat 35	Elaboració de textos literaris de creació pròpia a partir de l'anàlisi de l'obra. Lectura en veu alta: elements expressius verbals i no verbals.	C12

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
Activitats globals relacionades amb àrees no lingüístiques	Activitat 4 (GC1)	Anàlisi del període històric en què es situa l'obra a partir de la interpretació dels elements paratextuals de l'obra: coberta.	Àmbit social C1
	Activitat 9	Anàlisi del període històric i dels canvis socials: efectes en la ciutat en què se situa l'obra.	Àmbit social C1
	Activitat 11	Elements de l'espai geogràfic en què se situa l'acció de l'obra.	Àmbit social C5
	Activitat 13	Interpretació del passat a través de les activitats professionals pròpies i tradicionals de l'època en què se situa l'obra. Creació de projectes artístics transdisciplinaris col·lectius.	Àmbit social C2 Àmbit artístic C7
	Activitat 32	Producció i creació artística que interpreti el final de l'obra. Elaboració d'un text descriptiu.	Àmbit artístic C4
	Activitat 36	Elements de l'espai geogràfic en què se situa l'acció de l'obra. Explicació de les interrelacions entre els elements de l'espai geogràfic de l'obra	Àmbit social C5
	Activitat 37	Interpretació del passat a través de les activitats professionals pròpies i tradicionals de l'època en què se situa l'obra. Planificació, elaboració i presentació oral.	Àmbit social C3 Àmbit lingüístic: C8
	Activitat 38	Reflexió sobre la tria dels elements paratextuals de l'obra: portada. Creació de projectes artístics transdisciplinaris col·lectius. Composició amb elements dels llenguatges artístics utilitzant diferents eines i tècniques.	Àmbit artístic C7

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	CONTINGUT ESPECÍFIC	COMPETÈNCIA
Activitats per compartir la lectura	Activitat 39	Ús d'estratègies per a la comprensió: reconèixer, seleccionar, interpretar els elements més rellevants de l'obra. Planificació, elaboració i presentació escrita i oral d'un text. Estratègies per estructurar l'expressió oral: guió, esquema, imatges, gravacions, tecnologies digitals, etc. Elements expressius verbals i no verbals. Gestió i tractament de la informació.	C11

Taula 2: Relació d'activitats i competències

ACTIVITAT	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES
	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT PERSONAL I SOCIAL	ÀMBIT DIGITAL	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL
1	C1, C3, C8, C9, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
2	C4, C5, C6, C10, C11, C7, C8, C9, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
3	C1, C7, C8, C9, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
4	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4		C1	C1, C2, C3
5	C1, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
6	C2, C4, C5, C6, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
7	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
8	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9,	C1, C2, C3, C4	C4		

ACTIVITAT	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES
	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT PERSONAL I SOCIAL	ÀMBIT DIGITAL	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL
	C11, A1, A2				
9	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		C1, C2, C3
10	C1, C9, A1, A2,	C1, C2, C3, C4	C4		
11	C1, C2, C3, A1, A2	C1, C2, C3, C4			C6
12	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
13	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4	C4, C6, C7, C8, C9	C1, C2, C3
14	C1, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
15	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
16	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
17	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1, A2, A3	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
18	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
19	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
20	C1, C2, C3, C5, C9, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3		

ACTIVITAT	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES
	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT PERSONAL I SOCIAL	ÀMBIT DIGITAL	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL
21	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, A1	C1, C2, C3, C4			
22	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
23	C1, C2, C3, C5, C10, A1	C1, C2, C3, C4			
24	C1, C2, C3, C4, C5, C8, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3,		
25	C1, C2, C3, C4, C5, C6, A1	C1, C2, C3, C4	C4	C6, C7	
26	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, A1	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
27	C1, C2, C3, C5, C9, C10, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
28	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
29	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C10, C11, A1	C1, C2, C3, C4			
30	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1	C1, C2, C3, C4	C2, C3		
31	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C9, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4			
32	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3	C4, C5	
33	C1, C2, C3, C8, C9, C10, C11, A1,	C1, C2, C3, C4			

ACTIVITAT	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES	COMPETÈNCIES
	ÀMBIT LINGÜÍSTIC	ÀMBIT PERSONAL I SOCIAL	ÀMBIT DIGITAL	ÀMBIT ARTÍSTIC	ÀMBIT SOCIAL
	A2				
34	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, C12, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C4		
35	C1, C3, C4, C5, C6, C9, C11, C12, A1, A2, A3	C1, C2, C3, C4			
36	C4, C5, C6, C8, C9, A2	C1, C2, C3, C4			C5, C6
37	C4, C5, C6, C8, C9, A1, A2	C1, C2, C3, C4		C1, C8, C9	C1, C2, C3
38	C7, C8, C9, A2	C1, C2, C3, C4		C1, C4, C6, C7, C8, C9	
39	C1, C2, C3, C4, C5, C6, C8, C9, C10, C11, A1, A2	C1, C2, C3, C4	C2, C3, C4		

Criteris d'avaluació

Avaluem en moments diferents i a través d'activitats de tipologia diversa. D'acord amb això, els criteris d'avaluació ajuden a conèixer el camí que s'ha de recórrer i exposen amb precisió com seran avaluats. Per aquest motiu, és essencial que el docent comparteixi amb els nois i noies el procés avaluatiu perquè aquests últims siguin capaços d'identificar les pròpies dificultats i en compreguin les causes. D'aquesta manera seran capaços de prendre decisions per tal de construir el propi aprenentatge i millorar gradualment.

Es poden avaluar de manera global o concreta totes les activitats de cada apartat del quadern. Aquesta avaluació es pot fer a partir del desenvolupament oral individual i/o col·lectiu d'algunes activitats, de la revisió i correcció del treball escrit de les tasques que ho requereixen, etc. Cal destacar que tot el que succeeix durant les classes ha de ser potencialment objecte d'avaluació i, per tant, es poden tenir en compte a l'hora d'avaluar elements com la participació i l'interès manifestat per l'alumnat.

A grans trets, però els criteris que s'haurien de tenir en compte a l'hora d'avaluar són els següents:

1. Valorar la importància de la lectura com a eina d'adquisició de l'aprenentatge i com a estímul del desenvolupament personal.
2. Valorar la capacitat de comprensió, anàlisi i interpretació dels diferents elements de la novel·la *El malefici de la reina d'Hongria* treballats mitjançant el quadern de l'alumne.
3. Identificar i seleccionar, de fonts d'informació fiables, els coneixements per entendre i interpretar l'obra, integrant-los en un procés d'aprenentatge continu.
4. Valorar la creativitat personal dels textos literaris produïts, tenint en compte l'originalitat i la implicació de l'alumne.
5. Aplicar progressivament les estratègies necessàries per produir textos adequats, coherents i cohesionats (planificant, textualitzant, revisant i

reescrivint), i integrant la reflexió ortogràfica i gramatical en la pràctica i ús de l'escriptura.

6. Participar de manera activa, reflexiva i crítica en els debats i posades en comú per a la construcció de coneixements i la comprensió i interpretació de l'obra.

Guia de lectura

Una novel·la com *El malefici de la reina d'Hongria* demana, abans de la seva lectura, un apropament a l'autora, Maria Aurèlia Capmany, i al seu context literari. La guia està estructurada en tres parts: abans, durant i després de la lectura. La primera, "Abans de la lectura", conté activitats pensades per preparar i motivar la lectura de l'obra entre l'alumnat i que ens donaran algunes claus per entendre l'obra o, si més no, apropar-nos-hi. La segona, "Durant la lectura", conté activitats que ajuden a orientar la interpretació de l'obra i proposa una ampliació i d'aprofundiment d'alguns aspectes.

Les tasques, organitzades segons els diferents capítols de l'obra, tenen la intenció de no trencar, en cap moment, ni el ritme ni el plaer de llegir. Després de la lectura és important reflexionar de manera global i en conjunt, contrastant els diferents elements que, de manera fragmentada, el lector s'ha anat trobant al llarg de la lectura. Així, la tercera part, "Després de la lectura", conté activitats per reflexionar però també per compartir la lectura i fer una revisió d'impressions després de llegir l'obra.

S'ha de tenir en compte que aquest dossier està pensat com un conjunt de propostes didàctiques que han d'ajudar als professors a dinamitzar les classes de literatura. En cap cas, però, és imprescindible seguir fil per randa per treballar l'obra. Cada professor se l'ha de fer seu, ha de triar i destriar les tasques més adequades per al seu grup.

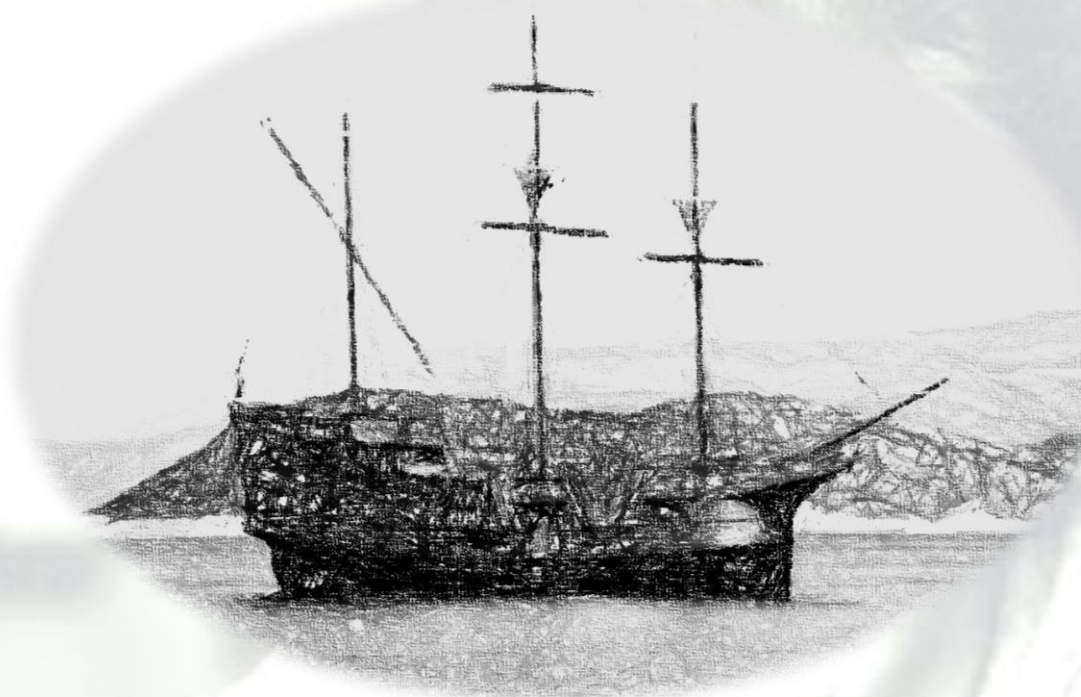
Les activitats estan classificades en funció del tipus d'agrupament de l'alumnat d'acord amb l'objectiu i la complexitat de la tasca. Així doncs, abans de l'explicació detallada de cada activitat del *Quadern de l'alumne*, trobareu les següents referències.

I	Activitat per fer individualment
P	Activitat per fer per parelles

I	Activitat per fer individualment
PG	Activitat per fer en petit grup
GC	Activitat per fer amb el grup classe

Totes les activitats del quadern són per treballar l'obra des de l'àmbit lingüístic, l'àmbit personal i social i l'àmbit digital. Tanmateix, en aquesta guia també s'han volgut incloure algunes activitats per treballar des d'altres àmbits no lingüístics. En aquest sentit, hi ha algunes activitats emmarcades dins l'àmbit artístic i l'àmbit social. És per això que quan en una activitat s'hagin de treballar aquests àmbits, trobareu aquests símbols: el primer per a l'àmbit artístic (Educació Visual i Plàstica), i el segon per a l'àmbit social (Ciències socials: Geografia i Història).

Abans de la lectura

Abans de submergir-nos de ple en la lectura atenta, cal que fem una mena de “bateig de submarinisme” en alguns aspectes relacionats amb l’obra que tenim entre les mans. És per això que les activitats que proposem en aquest apartat del *Quadern de l’alumne* tenen a veure amb el pensament i el tarannà de l’autora i el context, l’estructura interna i els aspectes formals de l’obra. Aquests elements ens serviran de trampolí i, per què no, de bastida per tal de fer-ne una lectura, una comprensió i una interpretació profitoses. La finalitat d’aquestes activitats és la d’activar els coneixements previs dels alumnes.

Activitat 1

GC Feu una pluja d’idees entre tots al voltant d’aquestes qüestions:

- ✓ Què et suggereix el títol d’aquesta obra?
- ✓ T’agrada la portada? I la contraportada? Què et suggereixen?

Resposta oberta.

Activitat 2

GC Coneixeu l’autora de la novel·la? Què en sabeu? Quina personalitat creieu que té?

Resposta oberta.

P Llegiu les preguntes que teniu a continuació. Tot seguit visualitzeu els primers quatre minuts d'aquest [vídeo](#) sobre l'autora del llibre que teniu entre les mans, Maria Aurèlia Capmany. Després de veure les imatges, responeu les preguntes.

- En el primer minuts de vídeo se'ns descriu la personalitat de l'autora. Com era, Maria Aurèlia Capmany?

Una de les personalitats més fascinants, més atractives, menys convencionals, menys usuals i menys previsibles que ha tingut Catalunya en la segona meitat del segle XX.

- Per què es diu que era una activista cultural?
Perquè era escriptora, dona de teatre i feminista.
- Per què va ser un model per a altres dones joves de la seva generació?
Perquè, com ella, lluitaven perquè no volien quedar relegades a un segon pla.
- Quan i on neix l'autora?
Maria Aurèlia Capmany neix l'any 1918 a Barcelona.
- Quins són els seus dos primers referents vitals?
La seva família catalanista i l'institut-escola.

GC Poseu en comú amb els vostres companys les vostres respostes de l'activitat

2. Heu coincidit?

Resposta oberta.

P Després de la posada en comú i de conèixer una mica més el tarannà de Capmany, penseu tres preguntes que li faríeu a l'autora si fóssiu els entrevistadors d'un programa sobre literatura juvenil.

Abans de començar, però, podeu consultar aquest [enllaç](#) per conèixer millor l'estructura de l'entrevista. A continuació podeu consultar un [enllaç](#) d'una entrevista a l'autora de literatura juvenil Gemma Pasqual per agafar idees a l'hora de fer la vostra entrevista. Fixeu-vos en el to de l'entrevistadora, el tipus de preguntes, si són preguntes curtes, concretes, obertes, etc.

Resposta oberta.

GC Cada parella llegirà les seves tres preguntes i entre tots haureu d'escollir la millor pregunta de cada parella. Després, haureu de transformar-vos en entrevistadors, ja que cada parella haurà de fer la seva pregunta a un company que farà el paper de l'autora. Aquest company, prèviament haurà de posar-se a la pell de l'autora amb l'ajuda de la informació que heu obtingut fins ara de la manera de fer i de pensar de Capmany.

Resposta oberta.

Activitat 3

GC En tota rondalla hi podem trobar elements fantàstics en què participen fenòmens sobrenaturals i extraordinaris com la màgia. Ja en el títol de l'obra, Maria Aurèlia Capmany inclou el mot malefici perquè fem un petit tastet del component màgic de la seva obra. Sabeu què és un malefici? Si no sabeu exactament què significa, podeu buscar la definició al [DIEC](#). En coneixeu algun?

El professor explicarà un exemple de malefici i els alumnes també podran participar i explicar-ne algun. A continuació podeu trobar la definició i un exemple de malefici.

- Definició extreta del DIEC: m. [LC] [AN] Dany causat per art d'encantament, sortilegi malèfic.
- Exemple 1: Dins les obres protagonitzades per Harry Potter, apareixen tres grans malefics anomenats "malefics imperdonables", els quals han de ser efectuats per un bruixot que tingui la voluntat de fer mal a la seva víctima. És a dir, si el bruixot no desitja realment fer mal, no el farà. Un d'aquests malefics és el Malefici del Suplici (Crucio). Aquest mal d'ull provoca dolor físic i psicològic a la víctima; tant, que aquesta acaba embogint. Els altres són el Malefici Imperius i l'encanteri de mort Avada Kedavra.
- Exemple 2: En un passatge de l'Odissea, Homer descriu com la bruixa Circe converteix en porcs els homes que Odisseu havia enviat a l'illa d'Eea per tal d'inspeccionar-la abans de desembarcar de la seva nau en el retorn cap a Ítaca. Circe els convida a un àpat al seu palau i els emmetzina amb beuratges per acabar transformant-los amb la seva vareta màgica. Per sort un d'ells, que ja sospita del malefici, aconsegueix escapar, arribar a la nau i advertir Odisseu.
- Exemple 3: Als contes de fades i algunes rondalles tradicionals hi podem trobar multiplicitat d'encanteris màgics: princeses adormides, bruixes i bruixots...

Activitat 4

P/PG Compareu les quatre portades que teniu a continuació, les quals corresponen a les diferents reedicions (1989, 1998, 2004 i 2017) de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria*. Per fer la comparació, us podeu fixar en diferents elements com ara el títol, la tipografia, les imatges, els colors, els personatges que hi apareixen, com van vestits, a què es deuen dedicar, etc.

Resposta oberta.

GC Pel que podeu deduir de les il·lustracions de les diferents portades, en quina època històrica creieu que es desenvoluparà l'obra? Fixeu-vos, per exemple, en el vestuari i el pentinat dels personatges. Poseu en comú què en penseu.

Està situada a finals del segle XVIII.

GC Ara fixeu-vos en què estan fent els personatges de les portades i digueu quin creieu que serà l'argument de la novel·la que teniu entre mans.

Tres germans, fugint de l'ofici que el seu pare voldria per a ells, s'embarquen, per separat, en un llarg viatge per mar i deixen el seu pare a Barcelona.

Activitat 5

P/PG Amb aquesta obra, *El malefici de la reina d'Hongria*, Maria Aurèlia Capmany, va guanyar el Premi Crítica Serra d'Or el 1983.

Busqueu informació sobre aquest guardó en aquest [enllaç](#) i investigueu si es segueix atorgant en l'actualitat. Haureu comprovat que aquest premi té diverses categories. A continuació entreu en aquest [enllaç](#) i cerqueu per quina categoria li van atorgar aquest premi a l'obra d' *El malefici de la reina d'Hongria*.

El Premi Crítica Serra d'Or encara es segueix atorgant en l'actualitat. Les categories d'aquest premi són: literatura i assaig, contes i narracions, novel·la, poesia, teatre, traducció, recerca, catalanística i literatura infantil i juvenil. L'any 1983 li van atorgar a la Maria Aurèlia Capmany el Premi Crítica Serra d'Or de la categoria de literatura infantil i juvenil per l'obra *El malefici de la reina d'Hongria*.

Activitat 6

I Fes una ullada a l'índex del llibre i descriu l'estructura de l'obra. Hauràs comprovat que l'última part del llibre és un epíleg. Saps què és? Si no ho saps, pots consultar la definició del concepte d'*epíleg* del [DIEC](#) (Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans). Ara bé, hauràs d'explicar-ho amb les teves paraules.

L'estructura del llibre és la següent: nou capítols i un epíleg. La definició d'epíleg extreta del DIEC és la següent: m. [LC] [FLL] Recapitulació, conclusió, d'un discurs, d'una obra dramàtica, d'un llibre.

Activitat 7

I L'obra que estàs a punt de llegir és una rondalla. Saps quines característiques té, aquest gènere de la narrativa popular? Llegeix el següent quadre i assabenta-te'n:

La rondalla

- És un **relat fantàstic** en què predominen els **fets meravellosos o màgics**.
- La història de les rondalles sol transcórrer en un **espai i en una època inconcrets**.
- Els personatges de les rondalles poden ser a) **personatges humans** (reis, prínceps, donzelles, vaillets, velles...); b) **personatges fantàstics** (dracs, sirenes, follets, bruixes, dones d'aigua...); c) **animals** (lleons, ratolins, serps, cabres...), o d) **elements de la natura o de l'univers** (plantes, vents, núvols, la lluna, el sol...). És molt típic de les rondalles presentar **tres personatges** (tres germans, tres porquets...) que han de superar la mateixa prova i només un en surt victoriós; al final, aquest rep la **recompensa** desitjada. Els personatges de les rondalles solen ser personatges plans, és a dir, arquetips.

- Les **dificultats** que han de superar els protagonistes de les rondalles solen tenir un **valor simbòlic**: representen els perills que hauran de superar els infants en la vida adulta.

Sabeu quina **estructura** té, una rondalla? És la mateixa que la d'un conte:

- a) **plantejament** (presentació del protagonista i exposició de l'objectiu que ha d'aconseguir o del problema que ha de superar)
- b) **nus** (accions del protagonista per vèncer els personatges oponents o superar les dificultats amb què es troba)
- c) **desenllaç** (generalment, triomf del protagonista, que aconsegueix el seu objectiu). Les rondalles solen presentar un ordre lineal o cronològic.

A continuació, ara que t'has endinsat en el món de la rondalla, digues si aquests enunciats són certs o falsos. Si són falsos, corregeix-los.

- a) Una rondalla és un relat en què els fet meravellosos i la màgia no hi tenen cabuda. **Fals.** És un relat fantàstic en què predominen els fets meravellosos o màgics.
- b) Els fets solen transcórrer en un espai i un temps indeterminats. **Cert.**
- c) Els personatges sempre són animals. **Fals.** Els personatges poden ser humans, fantàstics, animals o elements de la natura o de l'univers.
- d) És molt habitual que es presentin tres personatges que han de superar el mateix repte per aconseguir una recompensa. **Cert.**
- e) Les rondalles no presenten gairebé mai simbologia. **Fals.** Les dificultats que han de superar els protagonistes de les rondalles solen tenir un valor simbòlic: representen els perills que hauran de superar els infants en la vida adulta.

P/PG Coneixeu el conte titulat *Els tres porquets*? És una rondalla popular que de ben segur us van explicar quan éreu petits. Si voleu refrescar la memòria, el podeu llegir en aquest [enllaç](#). Ara que ja sabeu les característiques del gènere de la rondalla, heu de desgranar el conte i explicar quines característiques té. Centreu-vos només en els personatges i en l'estructura.

Personatges: són tres personatges animals (tres porquets). És molt típic de les rondalles presentar tres personatges (tres germans, tres porquets...) que han de superar la mateixa prova.

Estructura: com tot conte i rondalla, té l'estructura d'inici, nus i desenllaç. A l'inici es presenten els tres personatges (tres porquets) i s'explica que cadascun vol

construir una casa: una de palla, una de fusta i una de maons. Al nus, el llop, l'antagonista, bufa i tira a terra les cases de dos germans, la de palla i la de fusta. Al desenllaç apareix el tercer germà, la casa del qual és de maons i el llop no la pot tirar a terra i a més a més es crema el cul.

GC Poseu en comú quin valor simbòlic creieu que té el conte *Els tres porquets*.

Activitat 8

I A partir de les activitats que heu fet fins ara al voltant del llibre i després de llegir el resum de la contraportada, responeu aquestes preguntes.

- ✓ Què esperes de l'obra que tot just estàs a punt de començar a llegir?

Resposta oberta.

- ✓ Creus que t'agradarà? Per què?

Resposta oberta.

- ✓ Quin tipus d'activitats t'agradaria fer mentre llegeixes l'obra?

Resposta oberta.

- ✓ Quin tipus d'activitats t'agradaria fer un cop acabada la lectura de l'obra?

Resposta oberta.

GC A continuació poseu en comú amb la resta de la classe les vostres respostes.

Activitat 9

P/PG La novel·la que esteu a punt de començar a llegir està situada a finals del segle XVIII a Barcelona. Com creieu que era la ciutat de Barcelona en aquell període històric? Qui hi vivia? Què s'hi feia?

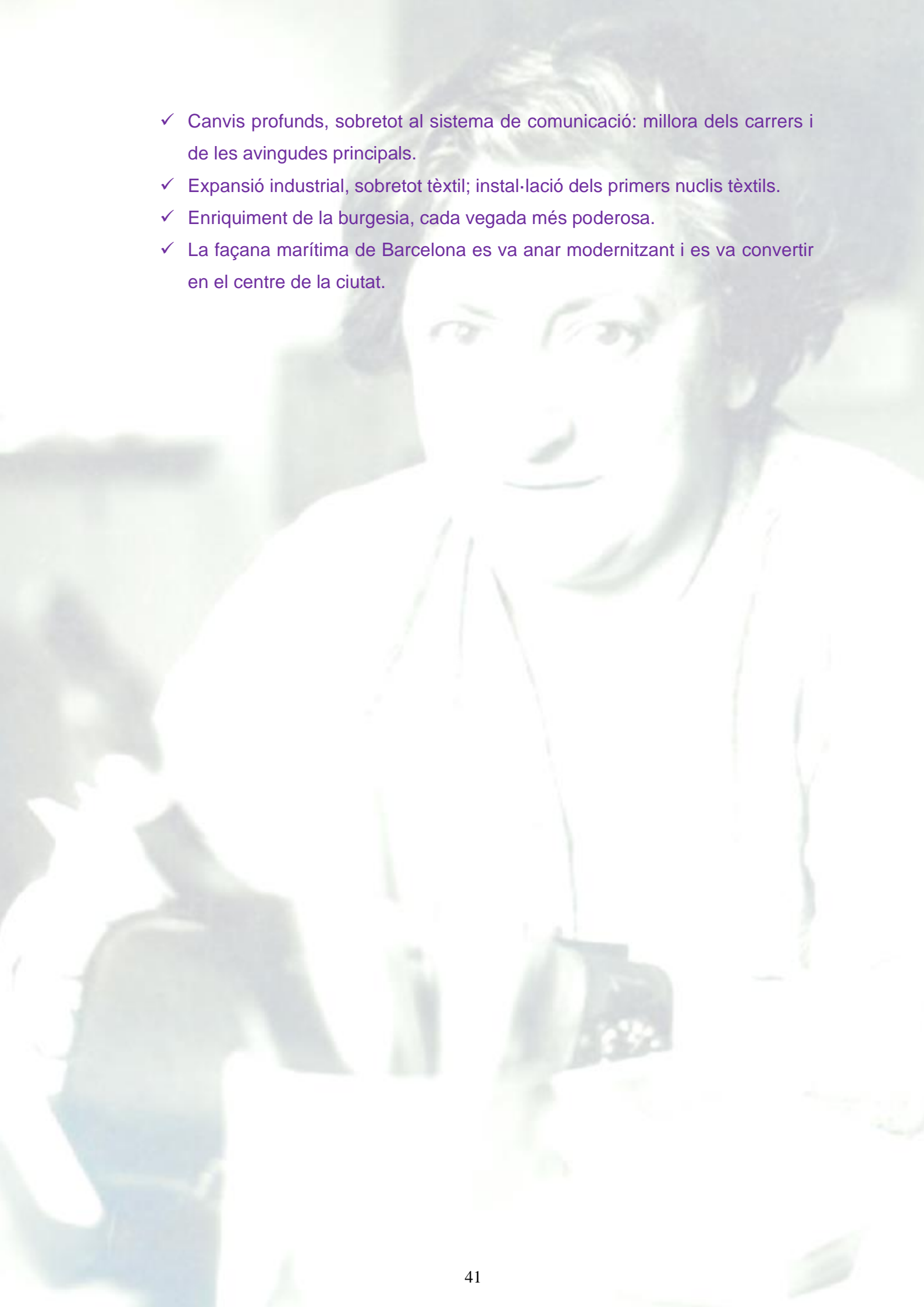

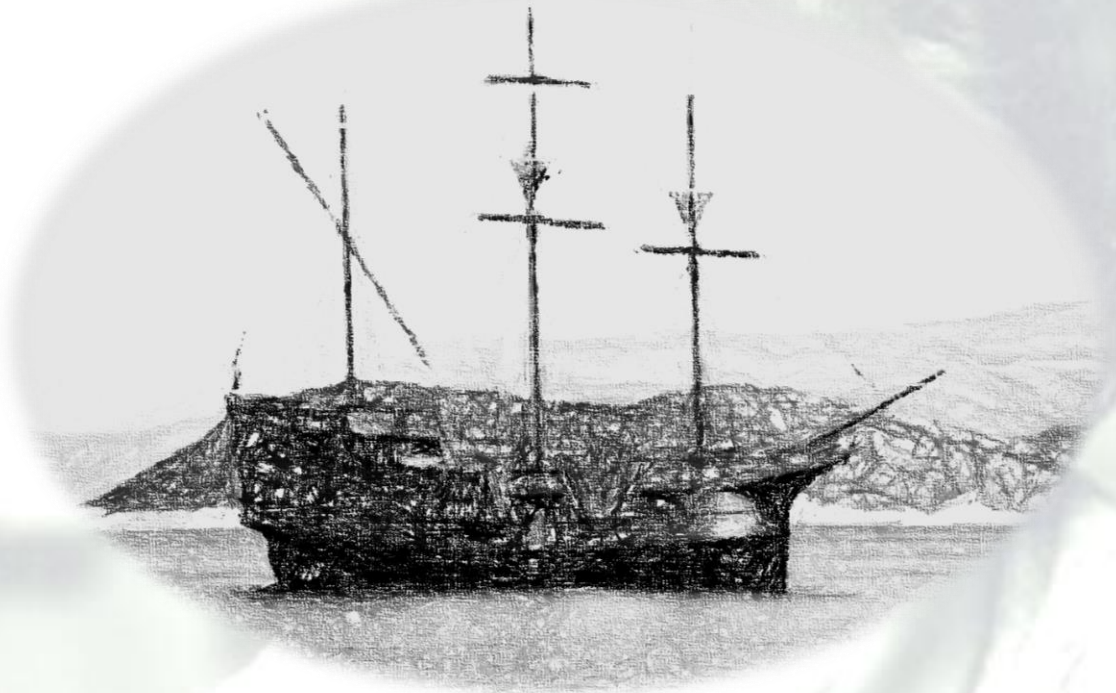
Entreu en aquest [enllaç](#), llegiu la informació sobre com era la ciutat de Barcelona durant aquella època i extraieu-ne, almenys, tres conclusions importants.

Les principals conclusions que es poden extreure de l'article sobre la ciutat de Barcelona durant el segle XVIII són les següents:

- ✓ Recuperació econòmica de tot el Principat, especialment de la ciutat de Barcelona, per la concessió del lliure comerç amb les colònies americanes.

-
- ✓ Canvis profunds, sobretot al sistema de comunicació: millora dels carrers i de les avingudes principals.
  - ✓ Expansió industrial, sobretot tèxtil; instal·lació dels primers nuclis tèxtils.
  - ✓ Enriquiment de la burgesia, cada vegada més poderosa.
  - ✓ La façana marítima de Barcelona es va anar modernitzant i es va convertir en el centre de la ciutat.

Durant la lectura

Acabem de fer un tastet deliciós del món de Maria Aurèlia Capmany i de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria*. Ara, doncs, estem a punt per entrar a la cuina, arremangar-nos i posar-nos a cuinar la nostra lectura interpretativa i reflexiva. En aquest apartat teniu una mena de recepta, pas per pas, que us acompanyarà i us anirà ajudant a elaborar una lectura ben suculenta. Les activitats d'aquest apartat estan classificades per capítols. Abans de començar a llegir aquests capítols i de fer les activitats corresponents, però, cal fer les activitats 10 i 11.

Activitat 10

Et proposem dues eines perquè vagis fent un recull d'algunes activitats d'aquest quadern. Aquestes activitats corresponen a la primera activitat de cada capítol i les trobaràs marcades amb aquest símbol del llamp.

Entre tota la classe, trieu l'eina que més us convingui. El grup classe ha de decidir, amb l'acord del professor, quina de les opcions triarà per fer aquestes activitats.

- Crea un compte privat de **Youtube** en el qual hauràs d'anar penjant diferents vídeos per resoldre la primera activitat de cada capítol. D'aquesta manera, tindràs un **recull amb diferents vídeos** d'algunes de les activitats de comprensió lectora d'aquest quadern.

Si no saps com crear-lo, pots visualitzar aquest [vídeo-tutorial](#) i seguir les instruccions. Hauràs de donar a conèixer aquest compte al teu professor per tal que pugui anar mirant els teus vídeos.

- Crea un **diari de lectura** on hauràs d'anar resolent la primera activitat de cada capítol; con tot diari de lectura, hauràs d'escriure-hi amb certa regularitat i hauràs d'incloure-hi la data en què has fet cada activitat. Serà com una mena de quadern d'activitats que podràs decorar al teu gust (dibuixos, fotografies, etc.). Una altra possibilitat, d'acord amb el teu professor o professora, és que confeccionis un quadern digital amb alguna aplicació que coneguis i t'agradi com ara [Sites](#), [Genially](#), etc.

A més a més, a part de les activitats, hi podràs abocar tot el que et plagui: idees, opinions, impressions, records viscuts, experiències imaginàries, emocions, sensacions que vagis tenint al llarg de la lectura i del desenvolupament de les activitats de comprensió lectora que duràs a terme.

Activitat 11

I Durant tot el llibre apareixen diversos topònims, especialment noms de diferents ciutats, països i mars; ves fent un llistat i ves situant tots aquests noms en el mapa que tens a continuació (veieu el mapa a l'annex).

Els noms de ciutats, països i mars que els alumnes han de situar en el mapa són els següents: Barcelona, Menorca, Nàpols, Roma, Hongria, Venècia, Lió, Tunísia, Àustria, Arenys de Mar, Gibraltar, València, Fiume, Estat Vaticà, mar Adriàtic.

CAPÍTOL 1

Activitat 12

I Sintetitza les idees principals del capítol *L'aurora boreal, la Guerra Gran i les tribulacions del mestre Joan Oliver*.

Per saber si hem entès un text és fonamental saber-lo **resumir**. Amb el resum s'aconsegueix **reproduir fidelment**, sense copiar, el contingut i l'organització d'un **text original**, però de manera reduïda. Primer cal saber distingir la **informació essencial** de la que no ho és, per poder expressar després d'una manera condensada i objectiva aquelles idees noves o importants del text.

El Janet, fill gran de mestre Oliver, li diu al seu pare que no vol ser mercader, que vol ser capità de nau. Discuteixen però finalment se'n surt amb la seva i se'n va.

Activitat 13

GC En el primer capítol de l'obra s'anomenen diferents oficis, alguns més actuals que d'altres. Entre tota la classe, heu de fer un llistat d'aquells oficis que heu reconegut durant la lectura d'aquest capítol. Després, el professor us ajudarà a completar la llista amb aquells oficis que no hagueu identificat.

Els vint oficis que apareixen en el primer capítol són els següents: baster, adroguer, cerer, hortolà, ferrer, hostaler, carnisser, drapaire, macip, general, mestre, mercader, capità, patró, mossèn, ballarina, mariscal, soldat, traginer i misser.

A continuació es poden trobar les definicions dels oficis:

- Baster: *m. i f.* [LC] [PR] [AGR] Persona que té per ofici fer, adobar o vendre bastos i tots altres arreus per a les haveries.
  - Adroguer: *1 m. i f.* [PR] [LC] [IMI] Persona que té una adrogueria o que hi despatxa.
  - Cerer: *1 m. i f.* [LC] [IMI] [PR] Persona que treballa o ven la cera.
  - Hortolà: *1 m. i f.* [PR] [AGA] [LC] HORTICULTOR, HORTICULTORA.
- * Horticultura: *f.* [LC] [AGA] Conreu dels horts, art de conrear verdures, llegums, fruita.
- Ferrer: *1 m. i f.* [IMI] [PR] [LC] Persona que treballa el ferro.
  - Hostaler: *m. i f.* [HO] [PR] [LC] Persona que té un hostal.
  - Carnisser: *1 m. i f.* [LC] [IMI] [PR] [HO] Persona que ven carn, especialment de bou, de vedella i de xai.
  - Drapaire: *m. i f.* [LC] [PR] Persona que comercia amb els draps vells, amb paperassa i amb altres objectes de rebuig.
  - Macip: *2 m.* [LC] [PR] Home, especialment jove, al servei d'altri, encarregat de fer alguna cosa.
  - General: *1 1 m. i f.* [LC] [DE] [PR] Militar que comanda un exèrcit, un cos d'exèrcit, una divisió o una brigada.
  - Mestre: *1 m.* [LC] [TRA] [IMF] Menestral capaç de fer el seu ofici independentment i ensenyar aprenents. *Un mestre fuster, manyà, sastre.*
  - Mercader: *1 m. i f.* [LC] [ECT] [PR] Persona que tracta o comercia amb gèneres venedors.
  - Capità: *1 m. i f.* [TRA] [PR] [LC] Persona que comanda una nau.
  - Patró: *1 m. i f.* [LC] [TRA] [PR] Persona que pot comandar una embarcació de pesca, de tràfec o d'esbarjo, de tonatge limitat dins d'una porció de mar també limitada.
  - Mossèn: *m.* [LC] [RE] [PR] Tractament donat als clergues catòlics.
  - Ballarina: *m. i f.* [LC] [PR] [JE] [MU] Ballador professional.
  - Mariscal: *1 m. i f.* [LC] [DE] [PR] Antic alt càrrec de la milícia, que es conserva en alguns països com la Gran Bretanya i França.
  - Soldat: *2 m. i f.* [LC] [DE] [PR] Militar sense graduació.
  - Traginer: *m.* [LC] [TRG] [PR] [AGR] Persona que tenia per ofici traginar mercaderies mitjançant una haveria o bèstia de càrrega.

- Misser: 1 m. [LC] [PR] [HIH] Tractament donat antigament a persones d'autoritat i a la gent de lletres.

P/PG A continuació el professor us donarà una targeta amb el nom i la definició d'un o dos oficis que haureu d'il·lustrar. A partir de totes les il·lustracions que fareu entre tota la classe, creareu un mural d'oficis tradicionals de finals del segle XVIII, època en què està situada l'obra que tot just heu començat a llegir. Per tenir més idees a l'hora de fer la vostra il·lustració, podeu consultar informació i imatges a internet de l'ofici/oficis que us hagi tocat il·lustrar.

GC Un cop fetes les il·lustracions, cada grup les penjarà al mural i adjuntarà la targeta amb l'explicació com si fos una exposició visitable d'un museu.

Activitat 14

I Digues a quin personatge (Martí, Joan Oliver, Ciril·la o Janet) fan referència aquests enunciats sobre el primer capítol.

- ❖ Té trenta-vuit anys, és viudo i pare de tres fills. **En Joan Oliver.**
- ❖ És l'hereu, pèl-roig i forçut. **En Janet.**
- ❖ És germà d'en Janet i és prim i àgil. **En Martí.**

- ❖ Li ha dit a en Janet: - Ves on vulguis, però guarda't de tocar el port de la reina d'Hongria. **La Ciril·la.**

P Ara que ja coneixeu una mica els personatges de la novel·la, llegiu aquest requadre en què s'explica la tipologia de personatges segons la seva importància i responeu les preguntes:

Segons la importància que la seva presència té en el desenvolupament de l'argument, els personatges poden ser:

Personatges principals: són els que intervenen en l'acció amb més intensitat i tenen una influència decisiva en el desenvolupament de la història i en el desenllaç.

Personatges secundaris: són els que intervenen poc en el transcurs de la narració, o bé ho fan amb una certa intensitat, però en pocs episodis.

- ✓ Quins són els personatges principals?

Els personatges principals són en Joan Oliver, en Janet, en Martí i en Macià.

- ✓ Quina relació tenen els personatges principals entre ells?

En Joan Oliver és el pare de tres fills: en Janet (el germà gran), en Martí (el germà mitjà) i en Macià (el germà petit).

CAPÍTOL 2

Activitat 15

- I Quin creus que és el fet clau d'aquest capítol, titulat *El Príncep de la Pau ve a Barcelona i en Martí Oliver se'n va?*

En Martí, el germà mitjà, com el seu germà gran, se'n vol anar per ser patró d'un xabec.

Activitat 16

- I Digues si aquests enunciats sobre el capítol 2 són certs o falsos. En el cas que siguin falsos, corregeix-los.

- a) La senyora Caterina és mestressa de la cereria. **Cert.**
- b) La senyora Cisca diu que el mestre Oliver té ganes de casar-se. **Fals.** La senyora Cisca diu que el mestre Oliver "no està per casoris".
- c) En Martí diu algunes paraules en francès quan és dins la cereria. **Cert.**
- d) La Tia Tuies plora perquè se li ha trencat un mirall. **Fals.** La Tia Tuies plora perquè en Janet ha marxat i en Martí és a punt de fer-ho.
- e) La Ciril·la li diu a en Martí que no vagi al port de la reina d'Hongria. **Cert.**

CAPÍTOL 3

Activitat 17

- I En el títol d'aquest capítol, *En Macià, el petit dels Oliver, penja els hàbits a la figuera i es fa a la mar* apareixen dues frases fetes. Ja les has detectades? Saps què signifiquen? Si no ho tens del tot clar, pots consultar aquest [enllaç](#) i aquest [altre](#). Ara que saps què volen dir aquestes expressions, explica el títol del capítol amb les teves paraules.

Una **frase feta** és una expressió popular d'ús molt freqüent en la llengua. El seu significat és figurat i no pas literal (original). El context que envolta aquesta expressió és el que ens ajudarà a desxifrar-ne el significat.

Per exemple: La Maria **m'ha donat un cop de mà** amb les matemàtiques.

Significat: La Maria **m'ha ajudat** amb les matemàtiques.

En Macià, germà petit dels germans Oliver, volia ser canonge però ho deixa estar i se'n va mar endins amb un vaixell.

Activitat 18

- I En aquest capítol en Macià recita uns versos de dos grans poetes llatins. Busca en la lectura el nom d'aquests dos poetes.

Virgili

Horaci

l Llegeix atentament aquest requadre sobre el punt de vista narratiu.

El punt de vista és l'angle de visió des del qual transcorre la narració, **el punt on se situa el narrador per contar la història**. Per això podem parlar de:

Narrador extern: quan el focus que observa està situat en un punt exterior a la història (**no forma part de la història**). És una tècnica que comporta una certa objectivitat.

Narrador intern: quan el focus que observa està **situat en un punt interior (un personatge)** de la història. És una tècnica que comporta una certa complicitat amb els personatges.

A partir de la lectura d'aquest fragment del capítol, quin tipus de narrador creus que escriu els fets? Per què ho creus?

Val més, però, que ens fem enrere i tractem d'explicar com s'havia anat forjant el caràcter d'en Macià Oliver, durant aquests últims anys, quan els seus germans armaven la nau i desapareixien mar enllà i el seu pare, en Joan Oliver, es quedava sol, ben sol, per atendre els seus múltiples negocis de compra i venda. (Cap. 3, pàgina 35)

Es tracta d'un narrador extern, perquè qui explica els fets no forma part de la història sinó que narra els esdeveniments se situa fora del relat. Això és, ho explica des d'un punt de vista extern.

Llegeix atentament aquest requadre sobre la veu dels personatges.

LA VEU DELS PERSONATGES

L'estil directe és un procediment propi dels gèneres narratius pel qual la veu d'un personatge apareix reproduïda directament en el text sense la mediació d'un narrador. És el mode d'enunciació que implica directament emissor i receptor on els protagonistes dialoguen directament entre si: és la forma típica dels **diàlegs** o dels **monòlegs**.

L'estil indirecte és un altre procediment pel qual la veu d'un personatge apareix en el text reproduïda per la mediació d'un narrador que l'explica. És el mode de l'enunciat del discurs relatat. També s'anomena **discurs narrat**.

A continuació busca en aquest capítol un fragment de text d'estil directe, copia'l a la taula i transforma'l a estil indirecte. Especifica de quina pàgina has tret el fragment.

Model de resposta:

ESTIL DIRECTE (Pàgina 41)	ESTIL INDIRECTE
— Què en saps, tu, dels vents? — Ho sé tot, pare.	En Joan Oliver, pare dels tres fills Oliver, li pregunta al seu fill petit, en Macià, què en sap dels vents. El seu fill, Macià Oliver, li contesta que ho sap tot, dels vents.

Activitat 19

P En el capítol 3, la Ciril·la li conta una rondalla a en Macià. Rellegiu-la i expliqueu almenys dues característiques del gènere de la rondalla que pugueu remarcar. Cal que consulteu l'explicació sobre la rondalla de l'activitat 8 de l'apartat "Abans de la lectura."

El relat de les rondalles s'obre i es tanca amb unes fórmules narratives recurrents. La rondalla que li explica la Ciril·la a en Macià s'inicia, com tota rondalla, amb una fórmula narrativa: "*Vet aquí una vegada hi havia un pare...*" (pàg. 47).

Les rondalles sempre contenen elements fantàstics i fins i tot un component màgic. La Ciril·la li explica a en Macià que al port de la reina d'Hongria "[...] *hi ha una reina que sap on es colga el dimoni i que dona set voltes als homes més deixondits*" (pàg. 47).

Els protagonistes de la rondalla són tres personatges (que són germans) i és molt típic d'aquest gènere presentar tres personatges (tres germans, tres porquets...) que han de superar la mateixa prova.

I El relat de les rondalles s'obre i es tanca amb unes fórmules narratives recurrents. Quina forma s'utilitza per iniciar la rondalla explicada per la Ciril·la? Escriu-la a continuació.

"Vet aquí una vegada hi havia un pare..." (pàg. 47).

CAPÍTOL 4

Activitat 20

I Pensa i escriu cinc paraules clau que creieu que són imprescindibles perquè l'autora hagi escrit el capítol.

Model de resposta:

Diari	Marien	Nàpols	Vent	Roma
-------	--------	--------	------	------

P Compareu les vostres paraules clau amb les d'un altre company. Heu coincidit en algunes paraules? En quines? **Resposta oberta.**

Activitat 21

I Per quin motiu creus que el vaixell d'en Macià no pot arribar a Nàpols? On acaben anant a parar?

En Macià i els tripulants del seu vaixell volien salpar al port de Nàpols però un fort cop de vent, garbí ratxat, els va empènyer cap al nord-est i els va obligar a anar al port de Roma.

CAPÍTOL 5

Activitat 22

- I Un cop llegit aquest capítol, per què creus que Capmany va titular-lo *En Macià Oliver descobreix que, efectivament, Roma ja no és Roma?* Quines reflexions fa en Macià cavalcant per Roma? Quines sensacions té?

En Macià, cavalcant per Roma, se n'adona que és bastant diferent del que es pensava i s'havia imaginat. Té sensacions contradictòries perquè tot i que la ciutat està bruta, esquerdada i saquejada, fa pudor i és plena de borratxos, segueix sent bella.

Activitat 23

- I En Macià, mentre cavalca per Roma, es troba dues belles dones. A quines dues dones fa referència, el narrador?

Bella marquesa Attavanti

Flòria Tosca

CAPÍTOL 6

Activitat 24

I En aquest capítol, en Macià i els tripulants del seu vaixell passen un moment molt crític; fins i tot en Macià diu que li passa per davant tota la seva vida i tots els seus records. Explica aquesta situació tan difícil que han viscut.

Quan s'endinsaven cap el mar Adriàtic, es van començar a alçar unes fortes onades i tots els tripulants anaven d'una banda a l'altra intentant no ser engolits i que el vaixell no es partís en dos.

Activitat 25

I A l'inici d'aquest capítol en Macià parla de l'art de navegar i de nusos mariners. Com cal fer, segons en Macià, un nus mariner? Explica-ho a continuació. Busca una fotografia per internet i enganxa-la al quadern o bé, si t'animes, fes tu un nus mariner, fotografia'l i enganxa la fotografia. En aquest [enllaç](#) hi trobaràs explicades les instruccions per fer nusos mariners.

Els nusos mariners s'han de fer amb una mà, de manera que l'altra queda lliure per aferrar-se a la nau.

CAPÍTOL 7

Activitat 26

- I En aquest capítol, en Macià visita la localitat de Fiume en busca de la Reina d'Hongria. Explica quines situacions, si més no curioses, viu des que baixa sol del vaixell a buscar-la.

En Macià baixa sol del vaixell i arriba a terra ferma amb un bot. Va a parar a una petita edificació de palla per aixoplugar-se. Apareix l'amo del lloc i l'apunta amb un trabuc. Mantenen una conversa i l'home li ofereix un ganivet, però en Macià no l'accepta i se'n va. Arriba a la ciutat i, de cop i volta, es veu immers en una mena de baralla i queda inconscient. Quan es desperta, es troba davant una noieta vestida de blanc. En Macià li pregunta per la reina d'Hongria i la noia es posa a plorar. La noieta, abans que en Macià marxi, li regala un penjoll amb una creu. El noi se'n va cap a una taverna i li pregunta al cambrer qui és la reina d'Hongria. El cambrer s'enfada i l'agafa pel coll de la camisa i en Macià es torna a veure immers en una baralla. Finalment, un home de cabells pèl-rojos el salva d'aquella batussa i el treu de la taverna. L'intenta empaitar per saber qui és però no ho aconsegueix. Es troba davant d'un local on hi ha un gran cartell que hi diu "La regina d'Ungheria". I hi entra sense pensar-s'ho.

Activitat 27

- I Pensa i escriu cinc paraules clau que creieu que són imprescindibles perquè l'autora hagi escrit el capítol.

Model de resposta:

Fiume	Bot	Pastor	Bar	Baralla
-------	-----	--------	-----	---------

P Compareu les vostres paraules clau amb les d'un altre company. Heu coincidit en algunes paraules? En quines?

Resposta oberta

CAPÍTOL 8

Activitat 28

I Sintetitzo les idees principals del capítol *L'encís de la filosa o la servitud d'en Janet Oliver*.

En Macià entra a una taverna i s'hi troba el seu germà Janet treballant. De tornada al vaixell, també es troba el seu germà Martí. Discuteix, tant amb un com amb l'altre perquè no volen tornar a casa. Tots plegats fan una mena de ritual màgic i apareix la reina d'Hongria.

Activitat 29

I En aquest capítol en Macià entra en una taverna i s'hi troba en Janet treballant-hi. Com reacciona i com se sent en Janet al trobar-se amb el seu germà? Com creus que hauries reaccionat, tu?

En Janet es mostra espantat, estranyat, trist i acorralat quan creua la mirada amb el seu germà petit, en Macià. En Macià no li para de fer preguntes i en Janet està molt incòmode.

Resposta oberta.

CAPÍTOL 9

Activitat 30

I En Macià té una conversa amb una dama i aquesta li diu que els seus dos germans, en Martí i en Janet, no tornen a casa per causa del malefici sinó per d'altres motius. Quins són aquests motius?

En Janet no torna perquè s'enamora sempre de qui no l'estima i perd el seny darrere amors impossibles.

En Martí, en canvi, té la mà foradada i està endeutat fins al coll.

Activitat 31

I En aquest capítol es treu l'entrellat de qui és la reina d'Hongria. Explica-ho breument.

Una dama li explica a en Macià que a ella l'anomenen "La reina d'Hongria" perquè va comprar una petita taverna del port, un bar de la ciutat de Fiume, que es deia amb aquest mateix nom. Realment es diu Ioles (Iolanda). En Macià li diu que a Barcelona es dirà Violant (en Macià té la intenció d'endur-se-la juntament amb els seus germans).

PG Feu una posada en comú al voltant d'aquestes qüestions:

Qui et pensaves que era la reina d'Hongria abans de començar la lectura? I més tard? Un cop descobert qui resulta ser, s'ha acomplert el que pensaves? T'ha sorprès?

Resposta oberta.

La Ioles, la reina d'Hongria, li conta a en Macià quin és el seu famós malefici. Explica'l breument.

Quan algun home la mira fixament, pateix una mena d'encanteri i es posa totalment a la seva disposició.

EPÍLEG

Activitat 32

- I Ara que ja hem arribat al final de l'obra, fes una il·lustració que plasmi les últimes accions d'aquesta part final. A continuació, hauràs de d'explicar i descriure què has dibuixat.

Resposta oberta.

Activitat 33

- P Un cop acabada la lectura, creieu que podeu explicar quin és el tema i l'argument de l'obra? Abans de fer-ho, llegiu-vos aquest requadre.

Tema i argument són conceptes que estan relacionats però no són ben bé el mateix.

El **tema** és la **llavor** de la qual ha florit l'obra, fins i tot podríem dir que és **l'essència d'un text**. Ha de ser clar, precís i s'ha de poder expressar amb un enunciat breu, fins i tot amb una sola paraula.

L'**argument** és el resum d'un text que ha de contenir tot allò essencial de l'obra; és a dir, l'explicació dels **fets més importants**. En l'argument s'hi poden afegir anècdotes, exemples, etc.

Tema: Aventures.

Argument: Tres germans, fugint de l'ofici que el seu pare voldria per a ells, s'embarquen, per separat, en un llarg viatge per mar i deixen el pare a Barcelona.

Activitat 34

I/GC Respon aquestes preguntes mentalment per tal de poder-les posar en comú amb els teus companys.

- Què t'ha semblat el final de l'obra?
- Te l'esperaves així? Per què?

Resposta oberta.

PG Ara que sabeu com acaba la novel·la, penseu un final alternatiu i escriviu-lo. Després l'haureu de llegir en veu alta davant dels vostres companys de classe. Penseu que l'obra és una rondalla i, com tota rondalla, ha de tenir un desenllaç en què es resolguin les accions dels personatges i es solucionin els problemes plantejats a l'inici. El relat de les rondalles s'obre i es tanca amb unes fórmules narratives recurrents. A continuació podeu consultar algunes fórmules per tancar el vostre final de rondalla en aquest [enllaç](#).

Activitat d'expressió escrita: Resposta oberta.

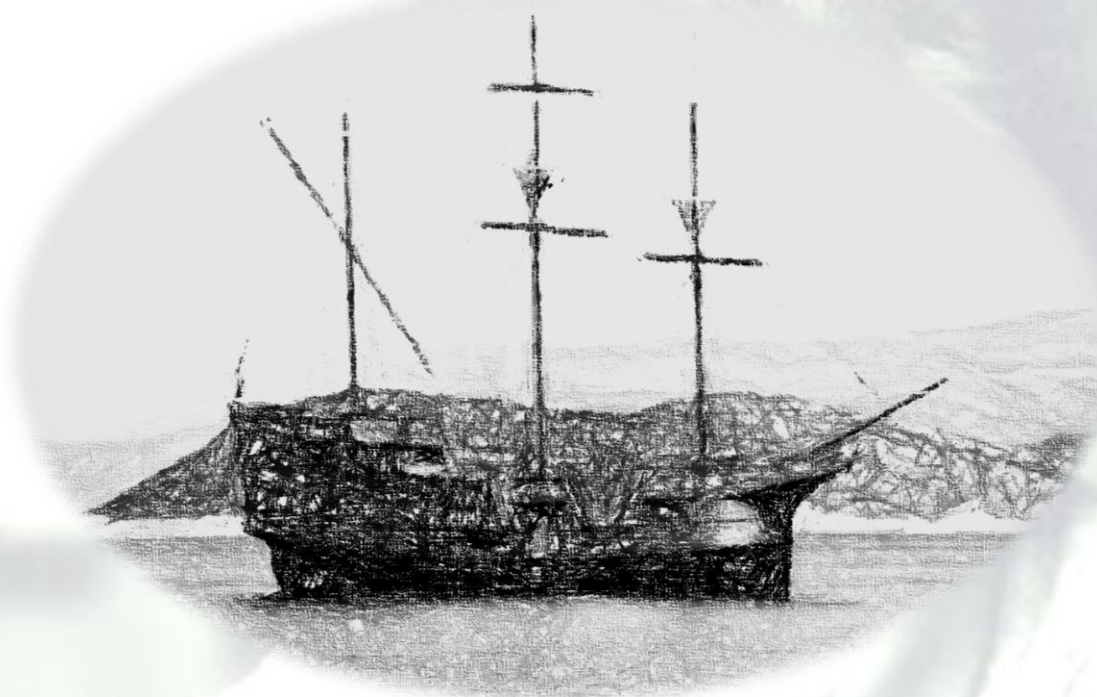
Activitat d'expressió oral: Abans que els alumnes facin la lectura en veu alta del seu text davant dels companys, es treballaran diferents aspectes com per exemple el ritme, l'entonació, la postura, etc. Per fer aquest treball previ, es pot visualitzar i practicar amb aquest [vídeo-taller](#) que ofereix eines per millorar la lectura en veu alta dels alumnes.

En aquest enllaç, hi podeu trobar els criteris per valorar una correcta lectura en veu alta segons les bases del Certamen Nacional Infantil i Juvenil de Lectura en Veu Alta.

Per avaluar la lectura en veu alta dels textos, cada grup coavaluarà la lectura dels altres grups a partir de la rúbrica d'expressió oral que es pot trobar al [següent enllaç](#).

Després de la lectura

Activitat 35

PG Ha arribat l'hora d'escriure la vostra pròpia rondalla.

Abans, però, cal que refresqueu la memòria i rellegiu característiques i l'estructura d'aquest gènere (activitat 8 "Abans de la lectura"). A continuació podeu consultar algunes fórmules per iniciar i tancar la vostra rondalla en aquest [enllaç](#).

Després d'haver repassat les característiques i l'estructura del gènere rondallístic, els alumnes han de ser capaços de plasmar el contingut apresos en la creació de la seva pròpia rondalla. Seria bo que abans d'escriure-la, pensessin quins personatges volen que hi apareguin, (animals, fantàstics, etc.) i quins elements fantàstics hi volen incloure. També hauran de tenir en compte l'estructura (inici, nus i desenllaç) i les fórmules d'inici i d'acabament típiques del gènere.

Fórmules per iniciar el relat

- ✓ Vet aquí que una vegada, ja fa molts i molts anys, hi havia...
- ✓ Vet aquí que en aquell temps que les bèsties parlaven i les persones callaven...
- ✓ Vet aquí que en un poblet poblàs on tothom tenia nas...
- ✓ Fa molt de temps, quan els ocells encara tenien dents, hi havia...
- ✓ Fórmules per tancar el relat
- ✓ Vet aquí un gos, vet aquí un gat, que el conte s'ha acabat.
- ✓ Vet aquí un gat, vet aquí un gos, que el conte s'ha fos.
- ✓ I conte contat ja està acabat.
- ✓ Si no és mentida serà veritat.

En aquest punt han de fer una primera versió que serà modificada posteriorment una vegada s'hagin trobat amb un altre grup que els ajudarà a millorar-la.

PG A continuació haureu d'ajuntar-vos amb un altre grup, us intercanviareu la rondalla que heu escrit i després posareu en comú els punts que es poden millorar de la rondalla dels companys. Després, us tornareu a retrobar amb el vostre grup i intentareu millorar els aspectes que us han proposat els companys de l'altre grup.

És en aquest moment que els nois i noies escriuran la versió definitiva de la seva rondalla, fent les modificacions que calguin tenint en compte els consells dels seus companys.

Activitat 36

PG Una vegada tingueu tots els punts marcats en el mapa de l'activitat 12 de l'apartat "Abans de la lectura", haureu de pensar, dissenyar i dibuixar una ruta que surti i acabi al port de Barcelona, com en el llibre. Després haureu de presentar i explicar aquesta ruta als companys de classe. Podeu fer-ho també de manera digital creant un mapa a [My maps](#).

Els alumnes, una vegada tinguin tots els punts marcats en el seu mapa, s'hauran de posar en grup i dissenyar una ruta que surt i acabi al port de Barcelona. Després hauran de fer una exposició oral per presentar la seva ruta.

Activitat 37

P/PG Recordeu l'activitat 13 que va fer a l'apartat "Durant la lectura"? Vau fer un mural amb les vostres pròpies il·lustracions dels oficis de la Barcelona del segle XVIII. A continuació, haureu de fer una presentació oral davant dels vostres companys de la part del mural que heu elaborat vosaltres. Podeu fer un mural físic amb imatges, il·lustracions i dibuixos o bé digital amb alguna aplicació que conegueu i us agradi, com ara [Mural](#), [Padlet](#), [Genially](#), [Glogster](#)... Us heu de convertir en una mena de guies d'una exposició museística.

Els alumnes, que prèviament hauran il·lustrat els oficis i els hauran penjat al mural, físic o virtual, amb la targeta descriptiva corresponent, hauran d'exposar l'ofici o els oficis als seus companys.

En [aquest enllaç](#) trobareu diverses eines en línia per crear murals digitals.

Activitat 38

PG A continuació llegiu en veu alta dins del vostre petit grup aquestes preguntes i poseu en comú les respostes:

- ✚ Si hagués estat a les vostres mans fer el disseny de la portada del llibre, quina il·lustració haguéssiu escollit?
- ✚ Quins colors hagués tingut, aquesta portada?
- ✚ Quins personatges hi apareixerien i quins no?
- ✚ Quin moment de l'obra il·lustraríeu?

Cal que els alumnes posin en comú com els agradaria que fos la seva portada de l'obra si rebessin l'encàrrec de crear-la.

Sí, sí, ja us ho esteu ensumant, l'objectiu d'aquesta activitat és dissenyar una portada alternativa de l'obra *El malefici de la reina d'Hongria*. Les millors portades podran ser exposades al centre.

Abans de posar-vos a fer el disseny de la vostra portada, feu un cop d'ull a les portades de les diferents reedicions de l'obra (veure activitat 4 de l'apartat *Abans de llegir*).

La vostra portada ha de tenir sí o sí aquests elements:

- Disseny i creació a mà (podeu utilitzar una làmina de dibuix)
- Ús d'almenys una tècnica pictòrica: mosaic, dibuix, aquarel·la, etc.
- Títol i autora de l'obra.

Cal que els alumnes es posin d'acord amb els elements que volen plasmar en la seva portada: personatges, espais, etc.

Activitat 39

PG En petit grup heu d'elaborar un bibliotràiler per compartir la lectura amb els vostres companys de curs o d'altres cursos. Sabeu què és? N'heu vist mai cap?

S'entén per **bibliotràiler** un vídeo curt que té com a objectiu presentar de manera breu i visual l'argument d'un llibre, sense mostrar-ne la trama completa ni el desenllaç, de manera que suggereixi i generi interès del lector per llegir aquell llibre.

Per a l'elaboració d'aquesta tasca, tindreu una fitxa que us servirà de guia per anar creant el vostre bibliotràiler. Cal que seguïu tots i cadascun dels passos per fer-lo original i de qualitat!

Una molt bona opció per a donar a conèixer els bibliotràilers seria projectar-los en una pantalla a la qual hi tinguin accés tots els alumnes de l'institut i fins i tot més membres de la comunitat educativa.

Paral·lelament, se n'escollirà un que podrà ser presentat al [Concurs](#) de bibliotràilers per a joves de 12 a 18 anys que convoquen el Servei de Biblioteques de la Generalitat de Catalunya i la Universitat Oberta de Catalunya.

Pel que fa a l'avaluació, seran els mateixos alumnes els que s'autoavaluaran i es coavaluaran amb la rúbrica d'avaluació de la fitxa.

Fitxa del bibliotràiler

Nom del grup: _____

Membres del grup: _____

1. Què és un bibliotràiler?

- ✓ **Definició:** és un vídeo de curta durada (1-2 minuts) en el qual s'explica visualment en què consisteix una obra.
- ✓ **Finalitat:** convèncer als iguals que val la pena llegir l'obra en qüestió. L'objectiu d'una obra és la d'entretenir. El vostre bibliotràiler ha de fer el mateix. No expliqueu més del compte, només oferiu-ne un tastet.
- ✓ **Enllaços:** a continuació teniu uns enllaços que us poden servir per acabar d'entendre què és un bibliotràiler. A més a més, teniu uns quants exemples que us poden servir de model.
  - [Literatura i narratives digitals: el booktràiler](#)
  - [BookTrailers Web](#)
  - [Booktràilers.cat](#)

2. Part escrita

És important que, a part de gaudir de la lectura del llibre, recordeu que una vegada acabeu de llegir, haureu de desmuntar l'argument i seleccionar què voleu explicar. Penseu que no teniu ni temps ni recursos per fer un llargmetratge! Per això, és aconsellable que mentre llegiu tingueu a prop

una plantilla per recollir dades que us ajudaran en el muntatge del vostre bibliotràiler.

- Us ha agradat el llibre? Per què?
- Quines emocions o sensacions us han despertat?
- Quines paraules i/o expressions que utilitza l'autora us semblen claus per recomanar el llibre? Podeu seleccionar-ne unes quantes per afegir-les.
- Quins fets us semblen importants per recomanar l'obra? Selecciona'ls i situa'ls per ordre cronològic.
- Intenteu buscar una frase suggeridora per finalitzar la vostra recomanació.

3. Guió

Cal que seguiu aquestes pautes per elaborar el vostre guió:

- Preses de les primeres decisions:
  - Situacions o accions que es reflectiran en el vídeo
  - Quin és el missatge que volem transmetre?
  - Quins elements volem que apareguin? Resum de l'argument? Personatges? Espai? Temps?
  - Utilitzarem text escrit/oral, en el vídeo?
- Preses de les decisions tècniques:
  - El vídeo es crearà amb imatges fixes (fotografies/ dibuixos)? Si són pròpies, utilitzarem el telèfon mòbil o la càmera fotogràfica? Si no són pròpies, on les buscarem? Proveu a [Creative Commons](#).
  - Utilitzarem música o efectes de so? D'on els traurem?

- Quin programa d'edició digital utilitzarem? A continuació teniu uns enllaços de tutorials per aprendre a fer servir quatre programes diferents d'edició de vídeos.

✓ [Movie Maker](#)

✓ [Audacity](#)

✓ [Animoto](#)

✓ [Youtube](#)

4. Avaluació

El vostre bibliotràiler serà avaluat d'acord amb els ítems d'avaluació que teniu a continuació. Una vegada hagueu acabat el vostre bibliotràiler, haureu d'omplir aquesta graella (1). A més, també haureu d'omplir la mateixa graella (2 i 3) per coavaluar els bibliotràilers dels vostres companys.

ÍTEMS D'AVAUACIÓ (1)	GRAUS D'ASSOLIMENT			
Nom: _____	NA	AS	AN	AE
Sentit global				
Selecció de fragments				
Selecció d'imatges				
Música i efectes sonors				
Riquesa lèxica				
Correcció lingüística				
Durada				

ÍTEMS D'AVAUACIÓ (2)	GRAUS D'ASSOLIMENT			
Nom: _____	NA	AS	AN	AE
Sentit global				
Selecció de fragments				

ÍTEMS D'AVAUACIÓ (2)	GRAUS D'ASSOLIMENT			
Nom: _____	NA	AS	AN	AE
Selecció d'imatges				
Música i efectes sonors				
Riquesa lèxica				
Correcció lingüística				
Durada				

ÍTEMS D'AVAUACIÓ (3)	GRAUS D'ASSOLIMENT			
Nom: _____	NA	AS	AN	AE
Sentit global				
Selecció de fragments				
Selecció d'imatges				
Música i efectes sonors				
Riquesa lèxica				
Correcció lingüística				
Durada				

Per això, és important i convenient que tingueu presents tots els ítems des del primer moment i que us aneu fent aquestes preguntes a l'inici, durant i al finalitzar el vostre bibliotràiler. Podeu fer-les servir com un *checklist* i anar marcant-les quan es compleixin.

- S'ha entès el sentit global de l'obra?
- S'han seleccionat els aspectes i fragments més rellevants de l'obra?
- S'han seleccionat imatges rellevants i originals?
- La música i els efectes sonors tenen relació temàtica amb l'obra?
- Hi ha correcció lingüística, d'estil i riquesa lèxica?
- La durada del vídeo és d'1-2 minuts?

Bibliografia i webgrafia

BIBLIOGRAFIA

BROCH, À. (2016). Maria Aurèlia Capmany, temps i història. Dins M. Corretger (coord.), *Maria Aurèlia Capmany, Quaderns de la Càtedra Josep Anton Baixeras*. (pp.29-35) Tarragona: Publicacions de la URV.

CHARLON, A. (2002). La història catalana en les novel·les de Maria Aurèlia Capmany. Com i per què? Dins M. Palau i R. D. Martínez, *Maria Aurèlia Capmany: l'afirmació en la paraula*. (pp. 21-38). Valls: Cossetània Edicions.

PIROSKA, I. (2014). *Hongria i hongaresos en la literatura catalana: El cas de Violant d'Hongria* (Treball final de Màster). Tarragona: URV.

PONS, A. (2018). *Maria Aurèlia Capmany. L'època d'una dona*. Barcelona: Meteora.

VALRIU, C. (1994). Influències dels contes populars a la literatura infantil i juvenil catalana actual. *Revista de l'Alguer*, 5(5), 239-252.

WEBGRAFIA

[Projecte "El gust per la lectura"](#)

[Article a la revista digital Núvol: "La Capmany, fascinant i inabastable"](#)

[M.A. Capmany: Felicitament, jo soc una dona. Guia didàctica.](#)

[Autors a lletra.La literatura catalana a internet: M. A. Capmany](#)

[AELC \(Associació d'Escriptors en Llengua Catalana\): M. A. Campany](#)

[Currículum d'Educació Secundària Obligatòria: Annex 3: Àmbit lingüístic](#)

Annex

Mapa per a les activitats 11 i 36.

